VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Yritystukien vaikuttavuus

- VTV:n vuosikertomuksen osio "Elinkeinoelämän edistäminen”

Tarkastusvaliokunta 21.2.2017

VTV:n vuosikertomuksen osio "Elinkeinoelämän edistäminen”

- VTV on tehnyt hyviä huomioita
- Yritystukien todellista vaikuttavuutta on tutkittu vähän
  - Erilaisia asiakaskyselyjä ym. on kyllä tehty, mutta ne eivät kerro tukien todellisesta vaikuttavuudesta
- Ministeriöillä ei välttämättä ole riittävästi resursseja, osaamista tai aikaa tukien vaikuttavuuden arviointiin
  - Lyhyt valmisteluaika on usein keskeinen haaste
- Yritystukien vaikuttavuutta voidaan arvioida ennakkoon (ex ante) tai jälkikäteen (ex post)
  - Hyvä ennakkoarviointi perustuu aikaisemmin tehdyille jälkikäteisarvioinneille
- Tukien vaikuttavuuden arviointia pyritään parantamaan mm. yritystukineuvottelukunnan kautta
  - Neuvottelukunnan tehtävänä on mm. kehittää kansallista yritystukijärjestelmää kokonaisuutena ja edistää hallinnonalojen yhteistyötä
  - Yritystukineuvottelukunta toimii työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä

Yritystukien vaikuttavuustutkimuksen periaatteellisia haasteita

- Vaikuttavuustutkimuksissa pyritään arvioimaan, miten saatu tuki on vaikuttanut yritysten toimintaan ja toimintaympäristöön verrattuna tilanteeseen, jossa tukea ei olisi annettu
  - Taloudessa ei voida eristää tiettyä osaa ja kokeilla erilaisia toimenpiteitä yksi toisensa jälkeen
- Tuen vaikuttavuutta voidaan pyrkiä arvioimaan esim. verrokkiryhmätutkimuksen avulla
  - Verrataan mahdollisimman pitkälle samanlaisia yrityksiä, joista toinen sai tukea ja toinen ei
  - Vain tukea saaneita yrityksiä tarkastelemalla ei voida päätellä, että tietty kehitys johtui nimenomaan tuen saamisesta
- Tuen optimaalista tasoa on vaikea määrittää
  - On myös muita keinoja, joilla voidaan pyrkiä edistämään haluttua tavoitetta, esim. sääntelyn kehittäminen

Tutkimuksen käytännön haasteita

- Tuen muutoskohdat tai käyttöönotto voivat luoda tutkimukselle otollisia asetelmia
  - Mutta jos muutos koskee kaikkia yrityksiä samalla tavalla samaan aikaan, niin on vaikea löytää vertailuryhmää
- Tuen vaikutusta yrityksen toimintaympäristön muutoksiin on haastavaa tutkia
  - Esim. vaikutukset muihin yrityksiin tai muille alueille
- Tutkimuksen puute johtuu osittain myös tutkimusaineistojen puutteesta
- Jälkikäteisarvioinneille olisi tärkeää löytää lisää rahoitusta

- Tutkimuksen haasteita kuvaa hyvin esim. kirjallisuuskatsaus
  - Ylhäinen, Rouvinen ja Kuusi (2016): ” Katsaus yksityisen t&k-toiminnan ja sen julkisen rahoituksen vaikuttavuuteen”, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 57/2016